

Revisionsplan 2017

1. Inledning

Revisionens uppdrag regleras i kommunallagens 9 kap, God revisionssed, och kompletteras med revisorernas reglemente i Lunds kommun. Enligt kommunallagen ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämnder och styrelser i den omfattning som följer av god revisionssed i offentlig verksamhet.

Revisorerna ska pröva

- om verksamheten sköts på ett *ändamålsenligt* sätt,
- om verksamheten sköts på ett *ekonomiskt tillfredsställande* sätt,
- om *räkenskaperna är rättvisande*, samt
- om den *interna kontrollen* är tillräcklig.

Revisorerna ska under revisionsåret genomföra grundläggande granskning, lagstadgad granskning (delårs- och årsbokslut), samt fördjupade granskningar.

2. Grundläggande granskning

Grundläggande granskning har två syften, dels uppfylla kraven på att all verksamhet i någon omfattning ska granskas, dels fånga upp omständigheter som uppstår under verksamhetsåret och som kan innebära en förhöjd revisionsrisk, dvs. risken att revisionen inte upptäcker fel och brister i verksamheten.

I den grundläggande granskningen ingår bl.a. revisorernas granskning av nämndprotokoll, besök i verksamheter och redogörelser från politiker och tjänstemän vid inbjudna möten till revisionen.

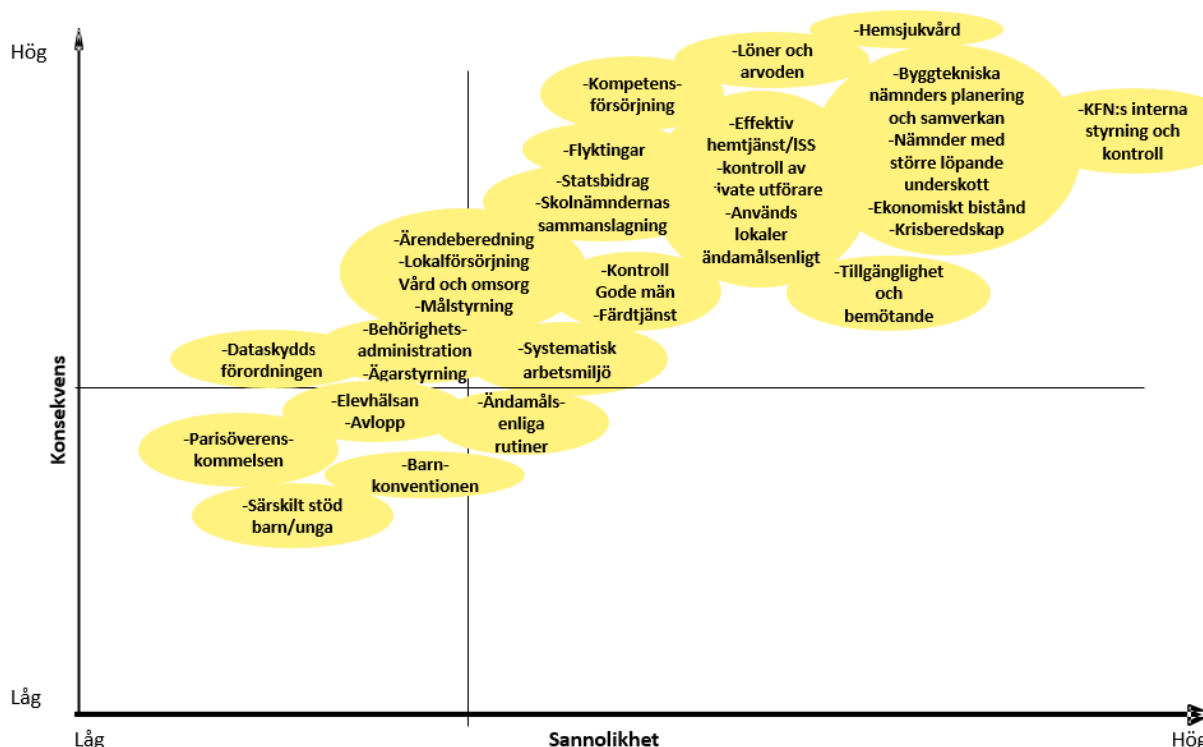
Den grundläggande granskningen följer en projektplan som anger formerna för arbetet, vilka iakttagelser som görs samt revisorernas bedömning.

3. Lagstadgade granskningar

De av lagstiftningen beslutade granskningar som revisionen ska genomföra varje år är granskning av delårsrapporten, samt granskning av årsbokslutet.

4. Fördjupade granskningar

Fördjupade revisionsprojekt syftar till mer detaljerade, avgränsade granskningar med syfte att klargöra områden med bedömd hög revisionsrisk. De fördjupade revisionsprojekten identifieras främst i samband med en risk- och väsentlighetsanalys för att reducera revisionsrisken inom berörda områden.

För verksamhetsåret 2017 har följande fördjupade revisionsprojekt planerats:

- **Granskning av Kultur- och fritidsnämnden: styrning, kontroll och uppföljning**

Kultur- och fritidsnämnden har ett omfattande verksamhetsansvar. Nämnden ansvarar bland annat för bibliotek, fritid, idrott och kultur. Nämnden har även ansvar för de kommunövergripande ungdomsfrågorna. Den förvaltningsgemensamma staben arbetar för kultur- och fritidsförvaltningens helhet genom samordning, utvecklingsstöd och service. Verksamhetens interna kontroll och styrning samordnas och planeras via staben. I de fyra verksamheterna ska ändamålsenliga strukturer och rutiner implementeras för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll och adekvat styrning.

Av reglementet framgår vidare att nämnden bland annat ansvarar för konsumentvägledning och skolbibliotekscentral, att vara huvudman för anläggningar och verksamhet inom verksamhetsområdet, att ansvara för lokalbokning beträffande idrottshallar, gymnastiksalor och idrottsplatser samt andra lokaler som är lämpliga för kultur- och fritidsverksamhet oavsett vilka nämnder som har driftsansvar. Nämnden har också ett utföraransvar för fritidsverksamhet (fritidsklubb) för elever mellan 10 och 13 år där inte utbildningsnämnden respektive barn- och skolnämnderna själv väljer att ha utföraransvaret.

Kommunrevisionen

En central fråga för förvaltningen är bidragsgivning till studieförbund, föreningar och andra associationer, främst utifrån hur nämnden och förvaltningen säkerställer den interna kontrollen inför utbetalningar.

Revisionen bedömer i risk- och väsentlighetsanalysen att nämndens arbete med styrning, kontroll och uppföljning kan behöva granskas utifrån ett finansiellt-, regelefterlevnad- samt ändamålsenlighetsperspektiv.

- **Kommunens byggtekniska nämnders planering och styrning**

Kommunens bygg-, service-, tekniska nämnder behöver samverka för att klara uppdraget att planera, bygga och förvalta kommunens fasta egendom. Även kommunstyrelsen har här ett samordningsansvar. Vid den grundläggande granskningen framkom att vissa nämnder upplevde en del stuprör i organisationen som innebar att förvaltningen kom in sent i viktiga processer och att betydelsefulla perspektiv därför inte fullt ut kunde beaktas. Samtidigt kan vi konstatera att kommunikationen mellan de berörda nämnderna anses ha blivit bättre efter samlokaliseringen i Kristallen.

Revisionen bedömer i risk- och väsentlighetsanalysen att de byggtekniska nämndernas samarbete och kommunikation kan behöva granskas utifrån främst ett ändamålsenlighetsperspektiv.

- **Granskning av nämnder med större löpande underskott**

Lunds kommun står inför stora utmaningar i att effektivisera verksamheten. Kommunfullmäktige har beslutat att verksamheten ska bedrivas med ett överskott om två procent 2019. Nämnderna ska analysera sin verksamhet och konsekvenser för denna vid neddragningar om 3, 5 och 7 procentenheter. Analyserna ska presenteras för kommunstyrelsen under januari 2017.

Vissa verksamheter har tidigare redovisat underskott och under den grundläggande granskningen 2016 var det framförallt socialnämnden och servicenämnden som framförde att prognosen för helåret visade på ett betydande underskott. Enligt delårsrapporten för 2016 prognosticerar socialnämnden ett underskott om 59 miljoner kronor, servicenämnden 31 miljoner kronor och utbildningsnämnden ett underskott om 13 miljoner kronor. Rapporten innehåller också en analys om orsaker och vilka åtgärder nämnden ämnar vidta.

Revisionen bedömer i risk- och väsentlighetsanalysen att nämndernas arbete med att hantera underskott kan behöva granskas utifrån främst ett finansiellt perspektiv.

- **Granskning av ekonomiskt bistånd**

Ekonomiskt bistånd är en behovsprövad bidragsform som regleras i socialtjänstlagen (SoL). Försörjningsstöd, som är en del av det ekonomiska biståndet, beviljas enligt den så kallade riksnormen och ska täcka hushållets grundläggande utgifter. Normbeloppen är olika för ensamstående, par och barnfamiljer och det är regeringen som varje år beslutar om nivån på riksnormen. Efter individuell behovsbedömning kan ekonomiskt bistånd beviljas till andra nödvändiga utgifter såsom tandvård, glasögon, barnomsorgsavgift, läkarvård med mera

Kommunrevisionen

(livsföring i övrigt). Samlingsbegreppet för försörjningsstöd och livsföring i övrigt är ekonomiskt bistånd.

Lagstiftaren har gett socialtjänsten två uppdrag i arbetet med ekonomiskt bistånd. Huvuduppdraget är att hjälpa den enskilde så att hon eller han kan klara sig utan ekonomiskt bistånd (självförsörjningsuppdraget). I väntan på att det är möjligt har den enskilde efter en individuell behovsprövning rätt till ekonomiskt bistånd (försörjningsuppdraget). Det finns flera ingångar på området och en viktig aspekt är att tillse om det finns en tillräcklig styrning och uppföljning av handläggning samt utbetalning av ekonomiskt bistånd.

Revisorerna har i risk- och väsentlighetsanalysen bedömt att området är förknippat med risker.

- **Granskning av kommunens krisberedskap**

Lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap reglerar kommuners agerande vid extraordinära händelser. Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av kommunen. Vid dessa tillfällen kan en krisledningsnämnd överta ansvaret från en nämnd om skyndsamma insatser av kommunen krävs.

Kommunen ska enligt lagen analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Vidare ska kommunen, med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser.

Ordföranden i krisledningsnämnden bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion och beslutar i sådana fall att så ska ske. Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta ansvaret för verksamheter inom andra nämnder i kommunen i den utsträckning som vid varje tillfälle bedöms som nödvändigt. Ett sådant beslut ska omgående sändas till den nämnd som berörs. Så snart förhållandena medger det ska krisledningsnämnden besluta att de uppgifter som nämnden övertagit ska återgå till ordinarie nämnd.

Kommunen har en övergripande krisledningsplan för "extraordinära händelser". Samtliga förvaltningar i Lunds kommun ska ha en krisberedskapsplan för sin verksamhet. I planerna anges främst hur förvaltningen ska organiseras i en kris. Planerna är viktiga för att konsekvenserna av en extraordinär händelse ska bli så få och milda som möjligt. Vidare är det av stor betydelse för utgången av en eventuell extraordinär händelse att kommunen fortlöpande ser över behovet och utbildar personal och beslutsfattare.

Revisionen bedömer i risk- och väsentlighetsanalysen att kommunens krishanteringsarbete kan behöva granskas utifrån regelefterlevnad och ändamålsenlighet.

- **Granskning av kommunens hemsjukvård**

Ansvar för hemsjukvård i ordinärt boende i Lunds kommun överfördes från landstinget till kommunen fr.o.m. den 1 januari 2013. Patienter ska i första hand vända sig till primärvårdens mottagningar för hälso- och sjukvård. Hemsjukvården har ansvar för personer som behöver sjukvårdsinsatser och som inte på egen hand kan ta sig till vårdcentral eller annan mottagning för att få sjukvård (den så kallade tröskelprincipen). Hemsjukvården präglas av att patienterna ofta får insatser av olika yrkesgrupper och av flera olika vårdgivare. Kommunens sjuksköterskor, arbetsterapeuter och sjukgymnaster ansvarar för hälso- och sjukvårdsinsatser upp till och med sjuksköterskenivå. Region Skåne svarar för läkarmedverkan. Det finns ett tydligt behov av att samordna hälso- och sjukvårdsinsatserna så att patientsäkerheten säkerställs.

År 2013 lät de förtroendevalda revisorerna i Region Skåne genomföra en granskning av avancerad sjukvård i hemmet (ASIH) och gränssnittet mellan regionen och kommunernas ansvar. I rapporten fanns flera rekommendationer som riktar sig såväl mot regionen som till kommunerna. Bland annat rekommenderade revisorerna att tydliggöra ansvarsfördelningen för basal och avancerad palliativ vård samt avancerad hemsjukvård för svårt sjuka patienter, att regiongemensamma riktlinjer tas fram för uppföljning samt att informationsöverföring tas fram.

Andra frågor som kan behöva utredas är om insatserna som respektive huvudman ansvarar för är tydligt beskrivna och om styrdokument för hemsjukvården är kända och implementerade. Vidare om behovet av rehabiliteringsinsatser och förebyggande insatser beaktas samt om det upprättas samordnade individuella planer i enlighet med SoL och HSL.

Revisionen bedömer i risk- och väsentlighetsanalysen att kommunens arbete med hemsjukvården kan behöva granskas utifrån ett ändamålsenlighetsperspektiv och utifrån hur kommunen samverkar med regionen.

- **Granskning av löner och arvoden**

Löneutbetalningsprocessen är en central kärnprocess i kommunen. Kommunens absolut största kostnadspost är medarbetarnas lönekostnader. Processen bör inbegripa olika kontrollmoment, generella kontroller i systemen och manuella kontroller vid avvikelser. Ansvariga chefer har också ett viktigt attest- och avstämningsuppdrag.

Indata till löneutbetalningarna kan aktiveras via löneadministratörer, men det finns också sannolikt en egenrapportering för timanställda samt avvikelserrapportering vid semester och sjukdom. Bristande kvalitetssäkring och bristande kontroller i samband med att data förs in i systemet kan leda till felaktiga löneutbetalningar.

Även arvoden till kommunens förtroendevalda politiker inbegriper flera manuella moment där risken för fel eller avvikelser bedöms vara högre.

En viktig aspekt avseende kontrollerna i egenrapportering/motsvarande är hur chefernas eller attestanternas arbete är organiserat. Kontrollernas tillförlitlighet ökar då cheferna har god uppsikt över sina anställda. Risk finns att tillförlitliga kontroller inte sker i samband med att chef attesterar medarbetares uppgifter i systemet.

Felaktigheter i denna process har såväl kännbara finansiella som förtroendemässiga effekter.

Revisionen bedömer i risk- och väsentlighetsanalysen att nämndernas arbete med att hantera löner och arvoden kan behöva granskas utifrån främst ett finansiellt perspektiv men även utifrån förtroendeperspektivet.

- **Granskning av kommunens tillgänglighet och bemötande**

Förväntningar eller krav kopplade till värdegrund, bemötande och tillgänglighet finns sällan explicit formulerade i de lagar och förordningar som i huvudsak reglerar våra offentliga verksamheter. Icke desto mindre är det svårt att föreställa sig en verksamhet som lyckas leva upp till exempelvis kommunal- och förvaltningslagstiftningens intentioner utan att lägga vikt vid sådana frågor. Grundläggande frågor som likställighet i kommunal service och myndighetsutövning, skyndsam hantering av ärenden, och icke-kränkande hållning gentemot medborgarna, är i högsta grad kopplade till införlivandet av gemensamma grundläggande förhållningssätt som bör prägla de kommunala verksamheterna. Dessa frågor blir än mer accentuerade i ljuset av de krav på aktivt kvalitetsarbete som präglat den nationella styrningen de senaste decennierna.

I kommunens årsredovisning för 2015 beskrivs kommunens tillgänglighet utifrån SKL:s mätning Kommunens kvalitet i korthet (KKiK). Resultatet visar på en förhållandevis låg svarsfrekvens via telefon och e-post. Medborgarna upplever däremot att de får ett gott bemötande. Vidare bedöms öppettider på kommunala anläggningar som bra och mellan åren har också svarsfrekvensen avseende e-post utvecklats positivt. Av ÅR 2015 framgår dock att 68 procent av telefonsamtalen i undersökningen fick otillräckliga svar eller inga svar alls. Här konstaterar kommunen att detta måste förbättras.

En ny undersökning har genomförts under hösten 2016 och resultatet redovisas sannolikt under tidig vår 2017.

Revisionen bedömer i risk- och väsentlighetsanalysen att kommunens arbete för tillgänglighet och bemötande kan behöva granskas utifrån ett ändamålsenlighetsperspektiv.

- **Granskning av en effektiv hemtjänst**

Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden verka för att äldre människor får goda bostäder och ska ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet (ofta kallad hemtjänst eller hemvård) och annan lättåtkomlig service. Kommunen kan välja att driva verksamheten inom äldreomsorgen i egen regi eller att låta privata utförare sköta driften. Även när verksamheten drivs av privata utförare har berörda nämnder ansvar för att se till att verksamheten bedrivs enligt mål, riktlinjer och föreskrifter, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Andelen äldre i kommunen ökar och med större möjligheter att bo kvar hemma kan volymer och kostnader för hemtjänsten förväntas öka. Därmed ökar också kraven på effektivisering

Kommunrevisionen

och uppföljning. Vård- och omsorgsnämnden prognosticerar ett underskott i hemtjänsten för 2015 och skriver i delårsrapporten (januari-augusti) att hemtjänsten har svårigheter att hitta en balans mellan kostnader och intäkter.

Vilka kostnader en kommun har för hemtjänsten påverkas bland annat av kommunens ambitionsnivå, den tid/insatser som biståndshandläggarna beviljar och hur effektivt hemtjänsten planeras och utförs. När det gäller ersättning till privata utförare väljer kommuner olika modeller vilket också leder till stora variationer i nivåerna. Ersättningsmodellerna kan till exempel baseras på beviljad tid, rapporterad tid eller elektroniskt uppmätt tid. En viktig faktor i sammanhanget är också hur stor del av personalens arbetstid som är förlagd hemma hos brukaren (brukartid).

Mot bakgrund av ovanstående har revisorerna i risk- och väsentlighetsanalysen bedömt att det finns ett behov av en granskning av ändamålsenligheten i styrning och uppföljning av hemtjänsten.

- **Granskning av kommunens kontroll av privata utförare**

Kommunen köper mycket kommunal verksamhet av privata utförare. I flera fall är det inte kommunen själv som beställer utföraren utan den som är i behov av stöd. Detta gäller t.ex. för LSS-verksamheten och bostadsanpassningsbidraget. Om den interna kontrollen av de privata utförarna brister riskerar dock kommunen att betala ut ersättning för ej utförd tjänst och till oseriösa företag.

En central del i arbetet med intern kontroll är riskbedömning och riskhantering, i dessa processer analyseras riskerna och kontrollaktiviteter etableras för att minska riskerna. En grundläggande risk- och väsentlighetsanalys ska göras av respektive nämnd för att kartlägga väsentliga processer, rutiner och system och för att se vilka sårbarheter som finns.

Den nationella utredningen om assistansersättningens kostnader lämnade i september 2012 betänkandet *Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning*. Anledningen till utredningsuppdraget var tidigare identifierade brister i granskning och kontroll av assistansbolag. Eftersom stödet berör flera såväl statliga myndigheter som kommuner och i viss mån landsting krävs samordning av kontroller m.m. Angående föreslagna, och sedermera beslutade, förändringar avseende vilka som får vara assistenter samt hur kontroll av dessa ska ske, skriver utredaren:

De föreslagna bestämmelserna syftar vidare till att motverka några av de vanligaste fallen av fusk och överutnyttjande. Försäkringskassan respektive kommunen måste ges en reell möjlighet att kontrollera t.ex. att någon som anges som assistent inte samtidigt har annat heltidsarbete eller inte alls har någon arbetsinkomst från assistansanordnaren. Uppgifter om lämnad assistans bör även kunna kontrolleras mot inkomstuppgifter hos Skatteverket för att säkerställa att skatt och arbetsgivaravgifter betalas. För sådana kontroller krävs personuppgifter för assistenterna samt uppgift om till vilken brukare de är knutna.

Utifrån ovan bedömde revisorerna i sin risk- och sårbarhetsanalys att kommunens kontroll av privata utförare är ett område där en fördjupad granskning kan behöva genomföras.

Kommunrevisionen

5. Information från nämnder och förvaltningar

Till revisionsmöten inbjuds företrädare för nämnd, förvaltning eller kommunalt bolag för att informera om verksamheten. Informationen utgör tillsammans med protokollsläsning och besök i verksamheterna en del av den årliga granskningen av nämnder och styrelser. Revisionsmöten kan även förläggas ute i verksamheten för information och kunskapsinhämtning.

6. Utbildning

Ett antal revisorer kommer representera Lunds kommuns samfällda revision under den 68:e primärkommunala revisionskonferensen. I april genomför revisionen en egen utbildningsdag i Lund och i november startar planeringen för 2017 års verksamhet med planeringsdagar. Plats ännu ej bestämd.

EY arrangerar utbildningsdagar för förtroendevalda revisorer två gånger per år.